

Norrbottnens landstings näringslivsutredning 1943-44

Vid landstingsmötet 1939 beslutade landstinget att "allsidigt utreda länets försörjningsfrågor". Utredningen antog senare namnet "Landstingets näringslivsutredning, under ledning av dåvarande landshövdingen David Hansen.

Man beslutade att samtliga jordbruk i länet skulle inventeras. Syftet var, som man uttrycker i direktiven, att man ville ha en noggrann och detaljerad kännedom om de enskilda jordbruksenheternas tillstånd och utvecklingsmöjligheter.

I augusti 1944, efter samråd med olika myndigheter och jordbruksexperter, samt kommunernas kommunalnämndsordföranden, fastställdes ett frågeformulär. Man bestämde att 10 personer per kommun skulle svara för inventeringen och att det ankom på respektive kommun att granska formulären. Avsikten med utredningen sades vara att skapa ett vederhäftigt underlag för planerade framställningar till statsmakten, om åtgärder för jordbrukets förkovran.

Det kom alltså att dröja från 1939 till augusti 1944 att verkställa Landstingets beslut om att påbörja utredningen om länets försörjningsfrågor. Vi talar naturligtvis om en period som helt präglades av rapporterna om och konsekvenserna av andra världskrigets alla fasor. Men det måste nu ha blivit bråttom, att komma igång med utredningen, då man kan se att den beslutade utredningen träffades i augusti 1944 och bestämde att de "inventeringsmän" som kommunerna skulle plocka fram, skulle vara utsedda och klara för sina uppdrag, med adress och telefonnummer, senast 1 september 1944. Det var naturligtvis så att man såg fredsslutet närma sig och framsynt nog insåg man behovet av att utforma ett bra beslutsunderlag för utvecklingsplanerna. Dessa kom ju sedan under efterkrigstiden i mycket hög grad också att handla om satsningarna i Norrbotten på malm, stål och skogsindustri.

I utredningen har man gått mycket grundligt tillväga och skapat ett tidsdokument av tämligen unikt slag. Ödemarksbyn Nurrholm i Arjeplog, en mil från närmaste allmän väg utgör ett bra exempel. Man har intervjuat alla "husbönder" noterat antal boende, arbetskraft och framtidstro. Av utredningen framgår att i byn finns 17 hektar odlad jord. Det räcker dock inte till foder åt byns djurbesättningar, som uppgår till 4 hästar, 14 kor och 15 får. Uppmärksammas bör dock den flitiga användningen av konstgödsel för att hålla uppe höproduktionen. Nära sex tusen kilo konstgödsel inköps årligen till den 17 ha odlade jorden, dvs c:a 1 ton/ha. Den kompletterande myrslåttern får ändå alla byns hushåll ägna sig åt för att klara fodertillgången vintertid, vilken uppskattas totalt för byn till 6100 kg. I byn bor vid tidpunkten för inventeringen 26 personer, fördelade på fem hushåll. Av dessa är 7 barn under 16 år och 3 är äldre, som lämnat över till sina söner med familjer. Eftersom byn saknar skola är de skolpliktiga barnen hänvisade att under skolåret lämna sina hem. För barnen i Nurrholm, under den period som utredningen avser, gällde för flertalet att under skolåret inackodas i byn Racksund, där en 6 årig "missionsskola" fanns, alternativt "arbetsstugan" i centralorten Arjeplog.

Av intervjuerna framgår inte någon form av lönearbete utanför hemmet. Den externa bi inkomst, som redovisas är från försäljning av fisk. Avsaknad av rationella jordbruksredskap och vägförbindelse verkar vara huvudorsakerna till att man ser begränsade utvecklingsmöjligheter i byn. Telefon som funnits i byn sedan 1936 finns nu i tre av de fem gårdarna. Elström är en alldeles ny företelse, men finns nu i byns samtliga gårdar.

Nurrholm. Landstingets näringslivsutredning 1943/44 Markägare och djurbesättningar

Fast. Reg nr Mantal	Ägare	Mark/ha			Djur				Tax	värde	Areal tot.
		Odlad jord	Skogs- mark	Myr äng	Hästar	Kor	Får	Svin	Höns		
1:6 13/256	Johan Modig sedan 1929	2	92	8 (1500 kg)	0.5	2 (1kalv)	2	1	1	6200	381
1:6 13/256	Bror Modig sedan 1929	1.45	91		0,5	2 (1kalv)	2		2	7000	347
1:3 13/384	Petter Fjällström	2.25	75							4500	423
1:4 13/384	Hjalmar Larsson	1.0 utarrend.	71							3500	288
1:2 13/384	Fritz Granström sedan 1930	1.0 (lappvall= 3 ha)	70	(1500 kg)	1	3 (1 kalv)	3			6300	756
2:2 15/128	Emil Burman sedan 1989	4	226	10 (2400 kg)	1	3 (1 kalv)	4		5	13300	789
2:3	Alfred Burman sedan 1887	1.3	80	(700 kg)		2 (1 kalv)	2			4600	248
2:5	Herman Burman sedan 1936	2	?			1	2			7000	237
2:4	Sven Burman	2	81		1	1 (2 kalv)				4800	359

**Nurrholm
Landstingets näringslivsutredning 1943/44 Antal
bosatta**

Fastighet	Familj	Antal vuxna M+K	Barn <16 år M+K	Pensionärer M+K	Summa M+K	Totalt	Anteckningar
1:6	Johan och Hilda Modig	1+1	2+1	1+1	4+3	7	Gård byggd 1882. (?) L Järnspis. Jordkällare
1:5	Bror och Berta						Byggnad uppförd 1942 Ladugård samt kök+ 1 r

	Modig	1+1	2+0		3+1	4	samma länga, tillfälligt
1:2	Fritz och Alida Granström	1+1	2+0	0+1	3+2	5	Gård uppförd 1937 3 r Ladugård 1905 Inneboende mor
2:2	Emil Burman	2+1			2+1	3	Gård uppförd 1909 3 döttrar utflyttade
2:3 2:5 2:4	Alfred och Albertina Burman	5+2			5+2	7	Gård uppförd 1941ladu Nytt bostadshus och la Barnen:Herman,Sven,E utflyttad dotter(Astrid)
Summa bosatta		10+6	6+1	1+2	17+9	26	